

Crònica de teatres

Felyne Verbist
El perquè d'aquesta crònica

Una vegada més s'ha demostrat que'l nostre poble és un gran poble.

Malgrat la crisi i les sotragades que tant sovint alteren el ritme del seu progressiu avenir, molts cops en la causa meteixa d'aquestes alteracions subsisteix el gran esperit superior de la nostra raça.

Avui es veu ben bé que una de les causes de l'allunyament del públic en el teatre està en la afició despertada pels music-halls, i en les dances com un aspecte d'aquests.

Quasi ja hem arribat en que la afició s'ha concretat i ha pres relleu en aquest últim aspecte.

I bé, també en ell resulta que som la gent de més gust.

La dança

La dança, com la música, és un dels elements d'expressió de que's valgué l'home primitiu.

Recordem a Renan i a Max-Muller culminant-los en el discurs sobre poetització de l'Alomar, per a veure un element musical àdduc en el meteix llenguatge parlat.

Va d'H. storia

Per això els pobles de l'antiguitat la feren un element de la litúrgia després d'haver-la connaturalitzat amb els déus.

Tots sabem de la dança de Moisés després d'haver passat la mar Roja, de David davant de l'arca, de Zeida, de Judith, de Salomé...

Es diu si al palau de Salomó s'havia dançat el *Càntic dels càntics*, i se sab allò de les èglogues gregues, de les festes de Dionisius i dels bells testimonis que bateguen en el geste de les Tanagres...

La edat mitja conegué la *Dança de la mort* i les del *bojos*, dels *ardents*, de l'*infern* i de *Meria Magdalena*, per a pública excusa del desenfrè sensual del clero de la època.

I no parlem d'aquell deliciós segle de Lluís XIV. *El triomf de l'amor*, *El naixement de Venus* i tants altres ens porten a la memòria les *gavotes* i les *pavanas* que amb el somriure sarcàstic de Voltaire distreia a aquella cort de la revolució que's preparava fóra dels salons.

Del «Gavilán» a la «Bohemia Modernista»

Catalunya havia mantingut en el poble la clàssica sardana.

La cort i els seus salons havien rebut quasi sempre la influència francesa.

Les modalitats macabres de la edat mitja castellana hi tingueren repercussió molt feble.

Però quan la dança adquireix veritable carta de naturalesa entre nosaltres és pels temps de la xamosa Barcelona den Vilanova.

El bon *corrido* d'aleshores havia d'esser necessàriament bon sarauista.

Dels envelats de les festes majors a *El Gavilán* i *La Baldufa* amb els famosos balls de màscares del Liceu s'anà passant a *Ramalletes*, a la *Isquièrda del Ensanche*, a la *Serpentina*, i ara, en Bastida guarda el foc sagrat a la *Bohemia Modernista*.

Mentrestant el cos d'abonats del Liceu alimentava com un bé de Deu al cos de ball de la gran Pauleta.

Això sostenia aquell seguit d'exemplars, únics en la immortal bellesa barcelonina, que responien per la *Cadiraire*, la *Tuyetes*, la *Planxadora*...

A elles es deu el gran èxit d'aquelles obres italianes en que el ball imprescindible els feia lluir les gracies i les pantorrilles.

Wagner en el Sinai

Però amb això ve en Pena i ens clava en Wagner entre cap i coll.

A trencar motllos! Fóra neulades! Música descriptiva! Fóra ballarines!... Vaja, adeu!

La sardana és la dança més bella...

Això i l'empenta del nacionalisme contra l'*agarrao* ens ho van fer tot malbé.

Aleshores vinga sardanes, i si no ens hi divertíem, al menys feiem patria.

Aquell diputat solidari que pintava en Ru-siñol puntejant-ne una per a portar el consabut gra de sorra al casal de la patria, se'n rescabalava a *La Bombilla* a l'arribar a Madrid.

Els Music-Halls

Va venir el refredament del nacionalisme, i com que havíem perdut el vell camí, però conservàvem les ganes, vàrem anar a parar al music-hall.

Els vells *Palais de Cristal* i *Folies Bergères*, que's decandíen en l'oblit, reviscolaren en *El Trianon*, *La Gran Peña* i els seus innumbrables successors.

El garrotín, els apaches i el tango

D'allí i de l'aristocràcia de Lleida, segons en Marius Aguilar, en va sortir la popularitat del garrotín, escampada entre la *gente de bien* per la «Dora».

Al garrotín va seguir en proeminències el vals apache, servit amb merenga per la Meller a les modistetes sentimentals.

Després va fer la seva invasió el *tango argentino* que dels *foyers* dels music-halls va passar amb tots el honors al menjador de la Maison Dorée.

La dòna savia

Allí va morir un diumenge a la tarda entre la indiferència de la gent.

I a la guspira que ja havia llençat la Rosario Guerrero amb la seva dança *El puñal y la rosa* va seguir una corrua de dances de dones sabies.

La Napièrkowska ens complicà els xistos de Max Linder amb unes dances gregues.

La Tórtola Valencia i després la Sahary Djeli ens han reproduït el dibuixos dels vasos egipcis.

La comptesse de Villeneuve i en Vicenti ens han donat un interior del segle XVIII i un ballet rus dels que han fet la última moda de París.

Això és una biblioteca sobre l'escenari!

Pauleta la Ben Plantada

Evidentment tot això està molt bé, però era més bonic aquell vals de Gounod que'ns donaven al Liceu amb el *Faust*.

Allò era lo clàssic i allò no eren romanços, eren balls.

El gust de la nostra Pauleta Pamies acreditava amb això el seny i la essència artística de la raça.

Si la Ben Plantada vol dir això, la Ben Plantada no s'havia de dir Teresa, s'havia de dir Pauleta.

Roda el món i torna al Born

I si no, vegin-ho.

Ara resulta que després de tantes coses i tantes complicacions, la «primera ballarina estrella de la òpera de Londres», la «estrella primeríssima de primera magnitud», la «millor

del món», es Mlle. Felyne Verbist, que ha donat darrerament una representació al teatre Romea.

I aquesta senyoreta, molt guapa, molt gentil, com les nostres barcelonines de vint anys, és una ballarina absolutament, absolutíssimament exacta a les deixebles de la Pauleta.

Potser és una mica inferior perquè no's va sapiguer sortir de l'intent d'un garrotín, que les nostres Mari-Marina van apendre a casa la senyora Pamies i que després han fet la pols a les mateixes andaluses.

Roda el món i torna al Born. Aixís s'ha de dir.

SUPER

Diada deportiva d'Hostalric

Triomf d'Esteve amb màquina «Martí»

Els esforços del Grup Sports d'Hostalric, organitzador de les festes deportives celebrades a dita vila els passats dies 23 i 24 del corrent, es vegeren coronats per un èxit complet.

L'importància i número dels elements que hi prengueren part, aixís com el perfecte ordre i organització de les festes, són motius de compensació a la constant tasca dels organitzadors.

Davant de nombrosíssima concurrència, a les 9'15 del matí del dia 23 començaren les festes deportives amb una carrera ciclista de resistència en un recorregut de tres vegades Tordera, Hostalric i «La Conna», total, 72 kilometres.

Hi prengueren part els notables corredors Martí (J.), Magdalena, Sanmarini, Guinovart, Bartrina, Martínez, Alsina, Vidal, Esteve, Tresserras, Crespo, Gargalló y Heovitson, clasificant-se pel següent ordre:

1. Isidre Esteve, màquina «Martí», neus «Klein», 72 kilometres, en 2 hores, 49 minuts, 4 segons.
2. Salvador Guinovart, en 2 hores, 49 minuts, 4 segons, 1/5, neus «Klein».
3. Josep Magdalena, en 2 hores, 50 minuts, neus «Klein».
4. Aurelià Gargalló, en 2 hores, 50 minuts, 1/5.
5. Joan Martí, en 2 hores, 50 minuts 2/5.
6. Víctor Sanmarini, en 2 hores, 53 minuts.

El nou triomf de l'Esteve amb màquina «Martí» es saludat amb una formidable ovació. Aquest és el segon any que en dites festes corredor i marca obtenen un senyalat triomf damunt dels nostres més notables corredors i de totes les més acreditades marques. Felicitem a l'Esteve per la seva constància i entrenament, i a la casa Martí perquè veu compensats amb l'orgull de la victòria sos constants treballs per al millorament de la seva indústria.

A la tarda tingué lloc la carrera de velocitat en un trajecte de 7 kilometres, donant el següent resultat:

1. Eduard Tresserras, en 12 minuts, 50 segons, màquina «Sanromà», neus «Klein».
2. Aurelià Gargalló, en 12 minuts, 50 segons 1/5.

Turó Park

Esplèndids jardins
Grans atraccions
Pròxima obertura